Konferencja Kierowników Szkolenia Aplikantów Adwokackich 4 czerwca

Kierownicy Szkolenia Aplikantów Adwokackich zebrali się po raz kolejny w tym roku na roboczej Konferencji 4 czerwca w siedzibie NRA w Warszawie. Spotkanie tradycyjnie już zainicjowała Komisja Szkolenia Aplikantów Adwokackich przy NRA.

Na spotkaniu obecni byli adw. Jacek Trela, prezes NRA, adw. Anisa Gnacikowska, zastępca sekretarza NRA, adw. Henryk Stabla, skarbnik NRA, adw. Ewa Krasowska, Rzecznik Dyscyplinarny NRA, adw. Mirosława Pietkiewicz, przewodnicząca Centralnego Zespołu Wizytatorów.

Spotkanie otworzyła Przewodnicząca Komisji Kształcenia Aplikantów Adwokackich adwokat Elżbieta Nowak.

Następnie głos zabrał prezes Jacek Trela, który poprosił o uczczenie minutą ciszy zmarłego adwokata dr. Jacka Kruka, wicedziekana ORA we Wrocławiu.

Prezes NRA wskazał, że nowe zasady modelowe aplikacji zostały stworzone w celu stałego polepszania procesu kształcenia aplikantów adwokackich. Poinformował, że pomysł ministra sprawiedliwości dotyczący tzw. aplikacji uniwersyteckiej spotkał się z generalnie negatywnym odzewem ośrodków akademickich.

Adw. Trela poinformował też, że przedstawiciele Prezydium NRA tj. prezes NRA oraz wiceprezesi - adw. Jerzy Glanc oraz adw. prof. dr hab. Piotr Kardas zaplanowali szereg spotkań z przedstawicielami samorządu aplikantów. Kilka z nich już się odbyło. Głównym ich celem było wysłuchanie uwag i spostrzeżeń aplikantów na temat przebiegu aplikacji, ich pomysłów na zwiększenie efektywności szkolenia, uwag na temat patronatu oraz innych zagadnień wiążących się z aplikacją adwokacką.

Prezes NRA podkreślił, że problemy sygnalizowane przez aplikantów z izby warszawskiej były odmienne od tych, o których dyskutowali aplikanci z innych izb. Pierwszy problem wskazywany przez aplikantów to patronat. Izba warszawska stara się z nim uporać, niemniej jednak wobec znacznej liczby aplikantów i specyfiki terenu nie jest to zadanie łatwe. Dodatkowo część aplikantów pracuje poza adwokaturą. Instytucja patronatu wymaga tam poprawy.

W grupie izb, z których przedstawicielami spotkał się adw. Jacek Trela (były to izba płocka, radomska, siedlecka, lubelska i białostocka) tego typu problem nie występuje, co więcej - aplikanci w tych izbach w znaczniej części przypadków nie chcą być zatrudnieni, ponieważ to ogranicza im możliwość pozyskiwania substytucji.

Kolejny problem to szkolenia. W Warszawie i innych izbach, zdaniem przedstawicieli samorządu aplikantów, pozostawiają wiele do życzenia, szczególnie dotyczy to izby warszawskiej – gdzie często szkolenia mają charakter wykładów teoretycznych. W konkluzji prezes NRA wskazał na konieczność prowadzenia zajęć w aspekcie praktycznym, w mniejszym stosowania formy wykładu. Nadto poruszane były kwestie dotyczące problematyki doboru wykładowców oraz ich przygotowania do prowadzenia zajęć. Komisja Kształcenia proponuje wprowadzenie systemu oceniania wykładowców celem ustalenia, czy poziom zajęć spełnia oczekiwania ich odbiorców. Prezes NRA wskazał na zalety wprowadzenia tzw. e–dziennika, gdzie z odpowiednim wyprzedzeniem odnotowywane są przygotowane przez wykładowcę zajęcia. Kolejnym postulatem sygnalizowanym przez prezesa Trelę było wprowadzenie zajęć repetytoryjnych na III roku aplikacji.

Ostatni postulat to konieczność stałego kontaktu z przedstawicielami samorządu aplikanckiego.

Adw. Elżbieta Nowak wskazała na program Konferencji, który w większości odpowiada na postulaty i oczekiwania sygnalizowane podczas spotkań przedstawicieli Prezydium NRA z aplikantami.

Następnie głos zabrał adw. Jerzy Zięba, który omówił wyniki tegorocznego egzaminu adwokackiego, a nadto kwestię rozliczania opłat z tytułu szkolenia za aplikację adwokacką. Wskazał na wysoki procent ocen pozytywnych na egzaminie, wyższy niż na egzaminie zawodowym radców prawnych.

Adw. Henryk Stabla wskazał na konieczność przestrzegania instrukcji rozliczania wpłat dokonywanych przez aplikantów adwokackich. Środki pochodzące od aplikantów z tytułu opłat winny być umieszczane w ramach odrębnego funduszu i przeznaczane w większości na pokrycie kosztów procesu *stricte* dydaktycznego, zwłaszcza że od aplikantów pobierane są też składki samorządowe.

W dalszej części obrad adw. Elżbieta Nowak zaproponowała przystąpienie do dyskusji nad merytorycznymi kwestiami związanymi ze szkoleniem aplikantów. Omawiając projekt założeń programowych aplikacji, wskazała na niekwestionowaną potrzebę prowadzenia zajęć w formie praktycznej. Wskazała na celowość wprowadzenia na trzecim roku sprawdzianu z zakresu prawa administracyjnego oraz gospodarczego.

W toku dyskusji obecni opowiedzieli się za potrzebą wprowadzenia sprawdzianu z prawa gospodarczego i administracyjnego na III roku aplikacji, podkreślając jednak, że termin ich przeprowadzenia nie powinien być sztywno określany w założeniach programowych. Kwestia ta pozostaje w gestii kierowników szkolenia w izbach.

Dodatkowo kierownicy szkolenia zaproponowali, aby zrezygnować z pomysłu obligatoryjnych spotkań pionu szkolenia z patronami i aplikantami co pół roku, albowiem proces szkolenia nie wymaga tego typu stosunkowo częstych spotkań, a nadto rozwiązanie takie w warunkach dużych izb byłoby niemożliwe do zrealizowania. W szczególności dotyczy to izby warszawskiej.

Adw. Zięba wskazał, że pojawiły się głosy, aby przedłużyć okres stażu adwokackiego niezbędnego do objęcia patronatem aplikanta adwokackiego. Adwokat Katarzyna Gajowniczek–Pruszyńska wskazała, że w Warszawie problemem jest brak patronów, a zatem wydłużenie stażu może spowodować brak możliwości pozyskania patrona.

W małych izbach problem braku patronów nie istnieje, a wręcz przeciwnie, obserwuje się wzrost zainteresowania adwokatów pozyskaniem aplikanta - na co zwróciła uwagę adw. Elżbieta Nowak. Mając jednak na uwadze sytuację w izbie warszawskiej, obecni zadeklarowali wolę pozostawienie dotychczasowej regulacji w zakresie wymagań stażowych stawianych patronom.

Adw. Gajowniczek–Pruszyńska zakwestionowała zapis określający liczbę nie większą niż 20 osób w grupie szkoleniowej. Argumentowała, iż w izbie warszawskiej nie ma możliwości prowadzenia zajęć w grupach 20-osobowych. Adw. Lech Kochaniak wskazał, że sztywne określenie liczby osób w grupie jest niecelowe w sytuacji, kiedy na jednym roku aplikacji są np. 23 osoby. Nie ma potrzeby dzielenia ich na dwie grupy, ponieważ podwyższa to koszty szkolenia. Obecni przyjęli stanowisko, że grupy szkoleniowe w miarę możliwości powinny liczyć 20 osób, zaś zajęcia szkoleniowe winny być prowadzone w formach praktycznych.

Adw. Cezary Goryszewski postulował, by obniżyć ilość obowiązkowych zajęć z uwagi na brak środków finansowych w funduszu szkolenia aplikantów, co wynika z faktu obniżenia wysokości opłaty oraz mniejszej liczby aplikantów. Dotychczasowa wersja to 140 godzin modułowych. Adw. Elżbieta Nowak podkreśliła, że NRA będzie wspierała mniejsze izby przez utworzenie przy KKAA bazy wykładowców w celu ułatwienia międzyizbowej wymiany wykładowców dla aplikantów, zwłaszcza w tych obszarach tematycznych, w których wykładowców brakuje w danej izbie. Wpis na listę będzie dokonany po wyrażeniu zgody wykładowcy na prowadzenie zajęć na terenie wszystkich izb adwokackich w Polsce. Koszty szkolenia pokryje wówczas NRA.

Adw. Bartosz Grohman zasugerował, aby nie wycofywać się ze zmian proponowanych w projekcie założeń programowych aplikacji. Stanowisko to podzielił adw. Marcin Derlacz wskazując, że odejście od zmian może spowodować reakcję ze strony pomysłodawców wprowadzenia aplikacji akademickiej, a nadto spotkać się z krytyką ze strony środowiska aplikantów adwokackich, oczekujących wprowadzenia zmian na lepsze w procesie szkolenia.

Uczestnicy Konferencji zaaprobowali przyjęcie projektu założeń programowych z zastrzeżeniami wyżej wskazanymi, poza obniżeniem preferowanej liczby godzin.

Obecni zaaprobowali także formę przedstawionego projektu ramowego programu szkolenia z zakresu prawa karnego, przygotowanego przez KKAA. Podobną formę będą miały ramowe programy z pozostałych dziedzin prawa. Adw. Anna Ślęzak zgłosiła gotowość pracy w zespole przygotowującym ramowy program szkolenia z dziedziny prawa cywilnego.

Odnośnie formularza anonimowej ankiety oceny wykładowców przez aplikantów przewodnicząca Komisji Kształcenia zasugerowała celowość wprowadzenia jednolitego wzorca do wykorzystania przez izby. Przedstawiciel izby poznańskiej wskazał, że najlepszym sposobem oceny wykładowców jest bezpośrednia rozmowa z aplikantami. Adw. Bartosz Grohman zauważył, że ankieta umożliwia kontrolę sygnałów od aplikantów. Adwokat Katarzyna Gajowniczek–Pruszyńska zasugerowała przyjęcie regulaminu powoływania wykładowców. Taki regulamin został uchwalony w izbie warszawskiej.

Przewodnicząca Komisji wskazała, że każda izba, w której występuje aktualnie problem doboru wykładowców, może skorzystać z wzorca warszawskiego, natomiast tam, gdzie problem ten nie występuje, należy uszanować autonomię izb. Problem ten nie występuje w mniejszych izbach i wystarczy wprowadzenie na tym etapie kwestionariuszy – wzoru zgłoszenia kandydatury na wykładowcę oraz systemu oceny wykładowców za pomocą ankiety.

Adw. Elżbieta Nowak zaproponowała powołanie zespołu ds opracowania wzoru ankiety proponując kandydaturę adw. Bartosza Grohmana, adw. Magdaleny Maciukiewicz oraz adw. Doroty Kulińskiej. Wskazane osoby wyraziły zgodę i gotowość opracowania odpowiedniego wzorca.

Adw. Nowak zaproponowała przyjęcie opracowanego przez adw. Ziębę wzoru zgłoszenia kandydatury na wykładowcę. Zebrani przyjęli zgodnie powyższą propozycję.

Kolejnym omawianym zagadnieniem było stworzenie korpusu wykładowców w celu ułatwienia międzyizbowej ich wymiany, zwłaszcza w tych obszarach i dziedzinach prawa, w których wykładowców brakuje w poszczególnych izbach. Lista takich wykładowców, jak już wyżej sygnalizowano, prowadzona byłaby przez KKAA, a NRA pokryje koszty prowadzonych przez nich szkoleń. W ciągu dwóch tygodni okręgowe rady adwokackie winny przesłać KKAA zapotrzebowanie na tzw. wykładowców zewnętrznych. Następnie rozpocznie się proces wyłaniania kandydatów na wykładowców z poszczególnych izb. Istotne jest przy tym wskazanie oczekiwań odnośnie specjalizacji tych wykładowców. Lista ta będzie uzupełniania sukcesywnie, adekwatnie do potrzeb sygnalizowanych przez poszczególne ORA.

W toku dyskusji poruszono też temat niskiej jakości praktyk sądowych i prokuratorskich. Przedstawiciel izby bydgoskiej, adw. Grzegorz Hawryłkiewicz, wskazał na uwagi krytyczne ze strony sędziów odnośnie niskiego wynagrodzenia za szkolenie aplikantów w ramach praktyk sądowych. Zasugerował przyjęcie ogólnopolskiej stawki wynagrodzenia i zmianę porozumienia zawieranego z Ministrem Sprawiedliwości.

Adw. Jerzy Zięba wskazał na celowość pozostawienia praktyk sądowo–prokuratorskich. Przedstawicielka izby warszawskiej wskazała na problemy aplikantów w tym zakresie, związane z liczbą osób szkolonych, co skutkuje tym, że zaliczenie praktyk wiąże się czasem z jednokrotną wizytą u sędziego patrona.

Adw. Anisa Gnacikowska wskazała, że zgodnie z poglądami orzecznictwa praktyki w sądzie są jednym z elementów szkolenia i ich ograniczenie skutkować mogłoby de facto zrównaniem szkolenia aplikantów z alternatywnymi drogami dojścia do zawodu. Adw. Marek Gawryluk wskazał na celowość ograniczenia liczby wydziałów, w których aplikant winien odbyć praktykę.

Przedstawicielka izby warszawskiej wskazała, że wzmocnienie konieczności odbycia obowiązkowych praktyk sądowych i podniesienie rangi tych praktyk spowodowałoby ograniczenie liczby adwokatów o te osoby, które w przyszłości nie będą wykonywać tego zawodu.

Adw. Przemysław Rosati przybliżył stan realizacji projektu tzw. Centrum Karier. Koszt realizacji projektu przedstawiony dotychczas przez potencjalnych wykonawców jest znacząco wygórowany i niestety przekracza aktualne możliwości budżetowe Komisji. Trwają poszukiwania wykonawcy projektu, który wskaże rozsądną cenę za usługę. W tym roku ma zostać wyłoniony wykonawca. Jeżeli w ciągu miesiąca nie znajdzie się firma, która wykona zadanie za przystępną cenę, to zostanie złożona oferta studentom politechniki.

W końcowej części obrad adw. Bartosz Grohman omówił kwestię dostępu aplikantów adwokackich do programów prawniczych w izbach wskazując na możliwość pomocy izbom, w których aplikanci takiego dostępu jeszcze nie posiadają, a zgłoszą zapotrzebowanie. Podkreślił, że zmieniony model aplikacji zakłada wyrównywanie standardów szkolenia we wszystkich izbach, a umożliwienie aplikantom dostępu do oprogramowania prawniczego jest jednym z kluczowych narzędzi do implementacji tego założenia. Poprosił izby o nadesłanie szczegółowych informacji, jakie przyjęto rozwiązania w danych izbach, tak aby zaproponować dalej idące rozwiązania dostępowe dla aplikantów w izbach, które nie zapewniają aplikantom dostępu do prawniczych baz danych.

Uzgodnienia i stanowisko wypracowane podczas obrad Konferencji uwzględnione zostanie w dalszych pracach nad realizacją założeń modelowych aplikacji.

